

КУЛТУРАТА КАТО ПРОДУКТ И ЗНАНИЯ ПРИ ЧУЖДООЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ

Димитриос Румпос

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

При чуждоезиковото обучение въвеждането на извънаудиторни форми с културно съдържание създава благоприятна среда за изграждането на културна компетентност. Положителен пример в обучението по новогръцки език във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ има Библиотечно-информационният център „Гръцки език и култура“, който заема водеща роля в преподаването на културно знание.

В науката не съществува еднозначно тълкуване на понятието култура. Според популярната дефиниция на ЮНЕСКО тя представя „множество от отличителни духовни, материални, интелектуални и емоционални черти на дадено общество или обществена група“. Тя е средство за изграждане на мостове между народите. Свободното движение на хората прави света различен и срещите между представители на различни култури се превръщат в ежедневие. Културното знание има жизненоважно значение главно когато си взаимодейства с хора от други култури, тъй като хората разбират, тълкуват и оценяват нещата и ситуациите по различен начин. Разпознаването на нашите и чуждите културни особености и влиянието, което имат върху начина ни на живот, изразяването на мислите и емоциите ни чрез някое изкуство, проследяването на културните прояви (концерти, театрални представления, изложби, литературни посвещения) са примери, които доказват, че притежаваме това конкретно умение.

Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“ е първият държавен университет, в който през 1991 г. започва преподаването на новогръцки език след политическите промени в България. За няколко години специалностите „Приложна лингвистика“, „Балканистика“ и „Педагогика на обучението по български език с новогръцки език“ се превръщат в притегателен център за студентите. През март 2006 г. към Филологическия факултет е създаден Библиотечно-информационен център „Гръцки език и култура“ с основни цели: подпомагане на обучението по гръцки език, история и култура, участие и сътрудничество в научни изследвания и проекти, предоставяне на информация за магистърски и докторски програми и летни езикови семинари

в Гърция, подготовка на международни конференции, както и организиране на културни прояви.

Центърът разполага със съвременна материално-техническа база, която спомага за постигане на положителни резултати в обучението по гръцки език. Въвеждането на информационни технологии в учебния процес довежда до създаването на нови съвременни учебни програми и методи. Използването на компютърни средства в учебното занятие, с оглед на разчупване на традиционните урочни структури, се приема с интерес от студентите и желанието им за участие нараства. Интернет и останалите информационни източници са извор на автентична информация за културата на народа – носител на езика. От голяма важност е използването на автентични материали в учебните занятия: каталози, интервюта, документи, издадени в Гърция, игрални филми на гръцки език и други, които не са обработени с педагогическа цел. Извън всяко съмнение е, че тяхното използване оказва силно въздействие върху обучаваните, които освен че изграждат представа за чуждата култура, развиват и комуникативни способности.

Изучаването на чужд език в университета е далеч от страната и хората на езика цел, затова е необходимо създаването на среда, близка до естествената езикова среда в образователната институция. За целта се използват форми като виртуална класна стая, скайп, видеоконференции, в които едновременно участват дистанционно колеги от чужбина. Практика във Великотърновския университет е да преподават чужди лектори, които, като естествени носители на езика, са и носители на чуждата култура. Те предоставят качествено обучение не само по отношение на езика, но и по отношение на културата.

За да изградят професионални поведенчески умения, студентите трябва да са изложени по-често на въздействието на чуждата култура. Чрез изкуството човекът възпитава, предава ценности и идеали, като същевременно държи мислите и емоциите си нащрек. По този начин до него достигат послания по много по-пряк начин, които въздействат върху емоциите му и докосват душевния му свят. Библиотечно-информационният център „Гръцки език и култура“ се стреми с разнообразните си дейности да предаде тези послания на младите хора, така че отрано богатата на изкуството да станат тяхно достояние.

В сферата на визуалните изкуства изложбата на швейцарския фотограф Fred Boissonnas „Пътешествия в Атон 1928 – 1930“ със 78 творби, от представителна подборка на пътуванията, които осъществява на Света гора през 1928 и 1930 г., представи ежедневиия монашески живот, архитектурата на двайсетте манастира и природната красота на полуострова.

Фотографската изложба „Средиземноморски шрихи“ предизвика особен интерес сред студентите и им позволи да видят и установят, че въпреки близостта на народите има неща, които не знаем за съседите си и за другите средиземноморски народи. Цел на изложбата беше да сближи младите хора чрез един действителен и творчески диалог.

Изложбата „От Алфа до Омега“ – фотографска интерпретация на гръцката азбука“, включва 24 изображения на 24 фотографии. Фотографиите извеждат на преден план 24-те букви на гръцката азбука, с които са образувани думи-изображения, пресъздаващи характерни особености на ценности и символи, неразривно свързани с гръцката култура.

От древността до наши дни литературата има решаваща роля за духовния прогрес, за нравственото развитие и за пробуждането на естетическо преживяване. Чрез литературата човек се „учи“, възпитава, образува, „пътува“ в далечни и чужди, непознати дотогава светове и култури. Следователно приносът на литературата в живота на човека е значим, както и за образованието, защото изучаването на литературни произведения допринася за формирането на личността чрез разнообразните модели, които се срещат в тези произведения.

Като се има предвид важният и многоизмерен принос на литературата за обществото, не може да не бъде разпознато и признато и педагогическото ѝ измерение. Юбилейни прояви, посветени на значими личности от гръцката и кипърската култура, съпътствани с изложби на книги, мултимедийни презентации и литературни четения от студенти и преподаватели – това са част от събитията, които са в ядрото на дейността на Центъра.¹⁾ Цел на проявите е не само запознаването на аудиторията с най-ценните произведения на големите творци, но и активно участие на студентите в подготовката и представянето им.

В чуждоезиковото обучение намира приложение и киното като продукт на съвременната визуализирана култура. Първоначално „образът“ в образованието е илюстрация в смисъл на изобразяване на лица, животни, събития, състояния и предмети. В следващите години терминът „образ“ се разширява и се използва, за да представи серия помощни образователни средства като снимки, слайдове, кинофилми, телевизионни програми и т.н.

Освен начален подбор на кинематографичните произведения, просветата в областта на киното предоставя на зрителите умение да „четат зад редовете“, да декодират подтекстовете, от които извира и действителният смисъл. Макар че представя образни символи, подобни по съдържание и структура с тези на останалите средства за масова информация, кинематографическата просвета има по-високи художествени критерии и естетически изисквания, които в крайна сметка спомагат за културното съзряване на студентите.

Основните цели на представянето на киноизкуството в образованието като дейност, свързана с културата, предвиждат следните резултати:

- възприемане на картината като език;
- критично отношение към аудиовизуалните послания;
- създаване на недоверчиви зрители и предпазливи граждани.

Ежегодно в културната програма на Библиотечно-информационния център „Гръцки език и култура“ присъства гръцкото кино. По-специално за предста-

вяне на съвременното гръцко творчество бяха прожектирани избрани късометражни и пълнометражни гръцки филми, които разглеждат въпроси като миграцията, носталгията по родината и съжителството на балканските народи.²⁾

Разширяването на културния хоризонт на обучаваните, произтичащо от гледане на художествен филм на усвоявания чужд език³⁾, може да е в социокултурен или исторически аспект. Формира се дефинираната от Е. Хирш „културна грамотност“, т.е. познанията за културните символи на съответната национална култура, най-динамично изменящият се елемент на межкултурната компетентност. Чрез нея е възможно преодоляването на културната дистанция, при което културно специфичната информация (история, норми, ценности, сигнали на тялото, интонация, пространствено общуване) се разпознава и упражнява. По този начин се развива межкултурна чувствителност и се формират знания и умения за межкултурна комуникация, правилно интерпретиране на културно специфични явления от езиковия и екстралингвистичния космос на другия, а другостта става източник за собствено културно обогатяване.

Културните ценности, които придават специфичен цвят и формират отличителните белези на гръцкия народ, съставляват гръцката традиция. Традицията има възпитателна роля или под формата на знания, достъпни чрез историята и езика, или в смисъл на широка възпитателна и образователна функция.⁴⁾ Образованието не трябва да налага безплодно запомняне на знания с ефимерна полза, а да предоставя по-широка култура на познание и изучаване на ценностите на миналото. Трябва да вдъхне на младите идеалите на традицията и да изгради у тях една съпреживяна връзка с миналото и с културното наследство. В своята цялост традициите потвърждават необходимостта от сътрудничество и мирно съжителство на хората и защитават хуманистичния идеал.

При организирането на прояви като традиции и обичаи на средиземноморските и на балканските народи студентите имат активна страна. Тяхната самостоятелност нараства дотам, че стават автори на проявата. Подготвят мултимедийни презентации за традициите, обичаите и културата на тези народи, тематични кръстословици с думи на съответните езици и др. Превръщането на връзката между различните езици и култури в образователен принцип придобива особено значение в подготовката на студентите за бъдещо интеркултурно общуване.

През XXI век глобализацията на обществото, увеличаването на туристическия и емигрантския поток, студентските обмени увеличават межкултурните контакти. Те предявяват нови изисквания към образованието, а именно придобиване на знания, умения и навици за различните култури и страни.

Може да се твърди, че езиковото обучение трябва да върви успоредно с получаването на знания за културата на народа – носител на езика. Въвеждането на разнообразни извънаудиторни форми с културно съдържание от Библиотечно-информационния център „Гръцки език и култура“ в образователния процес разширява знанията и насърчава интереса на студентите към гръцката култура.

БЕЛЕЖКИ

1. Литературната вечер, посветена на големия поет на съвременния елинизъм Янис Рицос, изложбата „Никос Кавадиас – поетът на моретата и на несбъднатата любов“, проявата за поета на Егея – нобелиста Одисеас Елитис, посвещението на големия поет от Александрия К. Кавафис, литературната вечер за хуманиста Костас Варналис и посвещението за кипърския писател Костас Монтис са само част от програмата на Центъра.

2. Проекциите на три пълнометражни филма – „Реконструкция“ на Тео Ангелопулос, съвременен посланик на гръцката култура, „Младоженките“ на Панделис Вулгарис и „Академията на Платон“ на Филипос Цитос – са опит да се предложи една представителна картина на отношението на гръцките кинематографисти към миграцията през годините.

В рамките на Гръцкото председателство на ЕС през 2014 кино посвещението с проекциите на три биографични филма на режисьора Янис Смарagdис представи прочути гърци, които с делото си са оставили отпечатък не само на национално, но и на международно равнище.

3. Международно признатите и награждавани кинематографични произведения в тематичната панорама „Гръцката литература в киното“ предизвикаха интереса на студентската аудитория, която чрез седмото изкуство се разхожда по красивите пътеки на гръцката литература.

В чест на голямата актриса и политик Мелина Меркури – символ на днешна Гърция, и на пламенната ѝ борба за връщането на мраморните релефи на Партедона в тяхната родина, като израз на почит към голямото ѝ културно дело, са представени три филма – основни моменти в нейната кариера.

4. По случай гръцките национални празници (25 март 1821 г. и 28 октомври 1940 г.), но и по повод на големи църковни празници, с активното участие на студентите се организират различни прояви, които имат за цел да представят борбите на гърците за национална независимост и суверенитет, традициите, нравите и обичаите на ежедневния живот, историята на Гърция и да доближат студентската аудитория до гръцката култура.

CULTURE AS A PRODUCT AND KNOWLEDGE WHEN LEARNING FOREIGN LANGUAGES

✉ **Dr. Dimitrios Roumpos, Assoc. Prof.**

Head of the Greek Language and Culture Centre
Department of Classical and Eastern Languages and Cultures
University of Veliko Tarnovo “St. Cyril and st. Methodius”

3, T. Tarnovski St.
5003 Veliko Tarnovo, Bulgaria
E-mail: droumbos@abv.bg